

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

FONDEN FOR
PLANTEBASEREDE
FØDEVARER

Handlingsplan 2023

Handlingsplan for Fonden for Plantebaserede Fødevarer

Indledning

Fonden for Plantebaserede Fødevarer er etableret med afsæt i den politiske *Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug* fra oktober 2021. Fondens raison d'être er derfor at indgå som ét af flere midler til at omstille dansk landbrug for at nå de politiske mål for reduktion af klimagasser.

Fonden for Plantebaserede fødevarer skal bidrage til at udvikle hele værdikæden i den danske sektor for plantebaserede fødevarer, fordi produktion af en plantebaseret kost på en række områder er mere klima- og miljøvenlig end en del af den animalske fødevarerproduktion. Samtidig forventes det, at en udvikling af sektoren rummer et potentiale for økonomisk vækst og arbejdspladser i Danmark, hvilket dermed både er et mål i sig selv og en forudsætning for, at en omstilling til øget produktion og afsætning af plantebaserede fødevarer i landbruget kan finde sted. I den politiske aftale er det desuden fastlagt, at økologi skal spille en central rolle i fondens arbejde.

Fonden ledes af en selvstændig bestyrelse, der er udpeget af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri efter indstilling fra en lang række organisationer. Fondens arbejde er forankret i en strategi, der beskriver det landskab af udfordringer og muligheder, som fonden i de kommende år vil agere indenfor i arbejdet med udvikling af sektoren. Endvidere beskriver strategien fondens vision, tre strategiske udviklingsområder og de seks konkrete indsatsområder, der vil udgøre den overordnede ramme for, hvilke konkrete projektaktiviteter, der i de kommende år kan få støtte fra fonden.

Formålet med denne handlingsplan er at supplere strategien

og zoomer ind på de konkrete indsatsområder, og mulige projektyper, fonden ønsker at støtte for at understøtte det overordnede formål med fonden - at bidrage til udviklingen af den samlede sektor for plantebaserede fødevarer i Danmark.

Bestyrelsen bruger handlingsplanen til at signalere, at der er nogle områder i det indeværende år, der prioriteres højere end andre, fordi de vurderes særligt relevante, eller i særlig grad kan drage nytte af fondens udviklingsstøtte. Her i fondens første år ønsker bestyrelsen særligt at målrette fondens midler mod det strategiske udviklingsområde efterspørgselsfremme. Det vil sige projekter, der bidrager til at understøtte en mere plantebaseret madkultur, og til at gøre danske plantefødevarer til et attraktivt valg i Danmark og udlandet. De tre konkrete indsatsområder, der vil komme særligt i fokus i år, er derfor:

- 1 Øge andelen af plantebaseret mad i offentlige og private storkøkkener og foodservices**
- 2 Øge danskernes private forbrug af plantefødevarer**
- 3 Øge efterspørgslen på danske plantefødevarer på eksportmarkederne**

Særligt gode eller relevante projekter, der falder ind under fondens øvrige indsatsområder, kan potentielt også opnå støtte under denne handlingsplan, men i det store hele forventer bestyrelsen i 2023 i særlig grad at prioritere efterspørgselsfremmeprojekter. I skemaerne nedenfor beskrives alle tre strategiske udviklingsområder, som fonden med denne handlingsplan kan understøtte, sammen med forslag til relevante projektyper, der relaterer sig til fondens indsatsområder.

Bestyrelsen forventer, at der til Plantefondens første ansøgningsrunde vil være en stor søgning om midler. Bestyrelsen ønsker at imødekomme flest mulige projektansøgninger, hvorfor den i højere grad forventer at prioritere at give tilsagn til projekter af en lavere økonomisk volumen og med en kortere tidshorisont, for at sikre sammenhæng mellem mål og midler i årets projekter. Denne prioritering gælder kun ansøgningsrunden 2023, og ikke i årene fremover.

1 Øge andelen af plantebaseret mad i offentlige og private storkøkkener og foodservices

EFTERSPØRGSELSFREMMER

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Fonden ønsker at understøtte fokus på - og øget efterspørgsel efter- plantebaserede fødevarer alle de steder, hvor der serveres mad i store køkkener til mange mennesker: Offentlige og private køkkener/foodservices. Dette kan medføre en konkret øget volumen i efterspørgslen på de plantebaserede råvarer.

Økologiske køkkenomlægninger går typisk hånd i hånd med en øget planteandel af maden, da dette muliggør en omkostningsneutral omlægning. Det er oplagt for fonden at bidrage til den dynamik.

Samtidig kan den mad, der serveres, inspirere gæsterne, så de får mod og lyst til mere plantebaseret i egen daglige madlavning.

Dette gælder også i forhold til børn og unge. Fonden ønsker på samme måde at bidrage til at styrke fokus på det plantebaserede i den madlavning, der sker i daginstitutioner, skoler, uddannelsesinstitutioner og andre steder, hvor børn og unge færdes, spiser, udvikler sig og lærer nye ting, som de tager med sig videre i livet.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Rådgivning, oplysning og uddannelse af køkkenpersonale i offentlige og private køkkener, der tilbereder mad til voksne, unge og børn.

Udvikling af undervisningsmateriale mv. målrettet køkkenpersonale i offentlige og private køkkener, herunder også daginstitutioner, skoler og uddannelsesinstitutioner.

Udvikling af undervisningsmateriale til kokkeskoler og andre relevante madrelaterede uddannelser.

Øvrige projekter der vedrører mad og spisekultur med fokus på samspillet mellem økologisk køkkenomlægning og overgangen til (mere) plantebaseret mad i offentlige og private storkøkkener.

Øvrige projekter der vedrører mad- og spisekultur med fokus på plantebaseret mad i offentlige og private storkøkkener.

Mange projekter kan med fordel afvikles i partnerskaber mellem forskellige aktører f.eks. fødevarerproducenter og foodservice/offentlige køkkener mv.

2 Øge danskernes private forbrug af plantefødevarer

EFTERSPØRGSELSFREMMER

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Fonden vil bidrage til, at danskerne i stadig højere grad oplever plantebaserede fødevarer som et nemt og attraktivt valg.

Derfor er der behov for opmærksomhed på, at de virkemidler og produkter, der 'er attraktive', vil variere alt efter hvilke dele af befolkningen, man henvender sig til. Plantebaserede fødevarer er alt fra tang og grøntsager til uforarbejdede pro-teinafgrøder som bælgfrugter til stærkt forarbejdede produkter baseret på f.eks. ærter eller alger.

Hvis den plantebaserede kost i stor stil skal vinde danskernes hjerter, skal den gode smag i centrum.

Smag er både individuelt og samtidig ikke det eneste afgørende kriterie for, hvad der kommer i indkøbskurven. For nogle kan næringsindholdet være lige så afgørende, eller om en vare er økologisk, lokalt produceret eller klimavenlig. For andre kan det være mere afgørende, at prisen er lav, at maden er let at tilberede, at det smager som kendte kød- og mejeriprodukter, eller at de nye produkter let kan indgå som en del af kendte retter i det danske køkken.

Plantefonden lægger vægt på, at arbejdet med forbrugere tager hensyn til, at der er mange forskellige værdier og præferencer, der har betydning for forbrugernes valg af fødevarer, og dermed for at realisere fondens vision om i de kommende år at vække større interesse for den plantebaserede mad i den brede befolkning.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Forbrugereksponeering for lækker mad som middel til at tiltrække forbrugerne f.eks. via madevents, udvikling af cateringmuligheder, festivalsamarbejder, kampagner og projekter vedr. nudgingstrategier i detail o.lign.

Rådgivning, oplysning og uddannelse af faggrupper, der har relevans for udvikling af madkultur hos forskellige befolkningsgrupper.

Udvikling af undervisningsmateriale mv. til grundskoler og andre dele af undervisningssystemet hvor børn, unge og studerende selv undervises i madlavning.

Øvrige projekter der bidrager til en mere plantebaseret mad- og spisekultur hos både voksne og børn.

Projekter der bidrager til, at andelen af plantebaseret mad stiger i convenience food, såsom take away og måltidskasser.

Nudging f.eks. i detailledet med fokus på anvendt viden fra eksisterende forskning. Alternativt kan nudgingprojekter arbejde med den plantebaserede dagsorden ved brug af forbilleder/kendte personer i sammenhæng med medier eller events.

3 Øge efterspørgslen på danske plantefødevarer på eksportmarkederne

EFTERSPØRGSELSFREMMER

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Sektoren for plantebaserede fødevarer rummer et vækst-potentiale til gavn for dansk økonomi og arbejdspladser, der kan være med til at drive den ønskede omstilling af dansk landbrug i en grønnere retning. Fonden ønsker at bidrage til denne udvikling ved at støtte aktiviteter, der fremmer og understøtter ikke bare den danske men også den udenlandske efterspørgsel på danske afgrøder og produkter til blandt andet industrielt forarbejdede produkter. En øget udenlandsk efterspørgsel kan have en væsentlig betydning for at øge den samlede volumen i den danske produktion.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPEN FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Afsætningsfremmeaktiviteter / fremstødsforanstaltninger som messedeltagelse i ind- og udland samt andet salgsfremmende arbejde blandt andet via eksisterende salgskanaler for blandt andet dansk økologi o.lign.

Projekterne kan med fordel afvikles som partnerskaber mellem forskellige aktører i værdikæden, f.eks. primærproducenter og aktører i forarbejdningsleddet kan gå sammen om salgsmæssigt i Danmark såvel som i udlandet.

4 Øge mængden og kvaliteten af de planteprodukter, der kommer på markedet

UDBUDSFREMME

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Fonden ønsker at støtte aktiviteter, der bidrager til at sikre et bredt og varieret udbud af forskellige danskproducerede produkter, der både er attraktive for forbrugerne, og som matcher efterspørgslen i den danske fødevarerindustri samt fra det udenlandske marked. Fonden kan f.eks. give støtte til forsknings og udviklingsaktiviteter med relevans for mange aspekter inden for den plantebaserede sektor og værdikæde.

Fonden kan ligeledes støtte forskning og udvikling relateret til forskellige elementer af forarbejdning med fokus på at optimere smag, tekstur og sammensætning og optag af næringsstoffer, holdbarhed, opskaleringsmuligheder mv.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Innovations, forsknings- og udviklingsprojekter knyttet til forarbejdningsprocessen. Udvikling af nye innovative produkter eller videreudvikling af eksisterende.

Projekter der bidrager til at food services og fødevarerindustrien kan gøres i stand til at levere i rette kvalitet, mængde og i mere eller mindre forarbejdet form til videre bearbejdning.

Produktinnovation eller forsøg med forarbejdning af tang og alger.

5 Øge volumen i dansk plantefødevarereproduktion til lands og til vands

UDBUDSFREMME

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Der er behov for at øge volumen i dansk plantefødevareproduktion, hvad enten produktionen baserer sig på råvarer fra land eller fra vand.

På den baggrund ønsker fonden at støtte projekter, der kan bidrage til at fremme denne udvikling, så det samlede udbud (volumen) af plantebaserede afgrøder øges, herunder akvakultur, tang, alger mv.

Dette kan dreje sig om forskellige indsatser, ikke mindst aktiviteter, der styrker samarbejdet på tværs af de forskellige aktører i værdikæden. Hvis opskalering af udbuddet skal være attraktivt for producenterne, vil det blandt andet afhænge af, at der er sikkerhed for afsætning til forarbejdningsledet, detailhandlen, foodservice mv., samt et velfungerende samarbejde med de forskellige distributionsled. Et styrket samarbejde kan bidrage til at risici og udgifter fordeles mellem flere parter med større sikkerhed og risikovillighed til følge. Der er behov for større kendskab til hinanden parterne imellem og mere eller mindre formaliserede aftaler om samarbejder.

Dette gælder blandt andet i relation til produktionen af korn, bælgfrugter, grøntsager, frugt og bær. Det kan dreje sig om sortsudvikling med fokus på protein- og næringsstofindhold eller modstandsdygtighed samt jordbrugsaktiviteter vedrørende dyrkningsmæssige teknikker, teknologi, miljømæssig bæredygtighed og tilpasning til dansk klima.

Fonden kan også støtte udvikling og forædling af svampe samt planter i akvakultur som tang og alger, der kan udgøre alternative afgrøder og proteinrige eller særligt næringsrige ingredienser til nye typer af fødevarer.

At gøre det attraktivt for producenterne at satse sin forretning på plantebaserede råvarer til konsum kræver således også, at den nyeste viden om afgrødetyper, dyrkningsteknikker herunder økologisk dyrkning, afsætningsmuligheder mv. er tilgængelig for landbrugere og landbrugs konsulenter. Ikke mindst de nye og yngre landbrugere er tilbøjelige til at være åbne overfor nye muligheder og innovative grønne løsninger.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Konsulentunderstøttelse og rådgivning.

Udarbejdelse af dyrkningsvejledninger og tilsvarende vidensgrundlag til oplysning om dyrkningspraksis mv.

Udvikling af undervisningsmateriale mv. på landbrugs- og fødevareruddannelser o.lign.

Innovations-, forsknings- og udviklingsprojekter knyttet til primærproduktion f.eks. sortsudvikling, afprøvning af ny teknologi.

Forsøg med produktion af tang og alger.

6 Styrkelse af hele værdikæden

SEKTORBROBYGNING

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Produktionen af plantebaserede fødevarer i Danmark er ikke forankret i en stærk samlet sektor, som det er tilfældet for mange af de øvrige grene af dansk landbrug, der har en lang historisk tradition tilbage i andelsbevægelserne, tillige med et stærkt fundament af interessevaretagelse og muligheder for støtte fra EU.

Hvis produktionen af plantebaserede fødevarer i Danmark skal styrkes i kvalitet og omfang, er der behov for at understøtte udviklingen af en samlet værdikæde for sektoren.

Hvis primærproducenter, produktions- og forarbejdningsvirksomheder og salgslæddene skal fremstille og afsætte nye typer af madvarer, skal der både tænkes nyt og tages nogle risici.

Plantefonden ønsker at bidrage til at styrke selve værdikæden i sektoren, det vil sige at styrke udvikling og etablering af de led, der i dag er svage, samt bidrage til, at de eksisterende aktører bliver koblet tættere sammen.

En samlet opskalering på tværs af alle de relevante parter afhænger netop af, at der sikres mere gensidigt kendskab på tværs af parterne, mere vidensdeling om de fælles udfordringer og muligheder og et langt stærkere konkret samarbejde med flere gensidige aftaler til følge på tværs af produktion, distribution og afsætning.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Værdikæde-udviklingsprojekter, der vedrører og indebærer involvering af mange led i værdikæden f.eks. både landbrug (primærproduktion), forskning (viden), virksomheder (kommercielt potentiale), detailed (forbrugerafsætning), organisationer (tværgående interessevaretagelse, vidensdeling, kampagner) m.fl.

Netværksprojekter, hvor der gives støtte til mere løse faglige drøftelser og sparring på tværs af aktører i værdikæden. (Mindre projekter).

Vidensdelingsprojekter/partnerskaber, hvor forskellige parter i værdikæden mødes og drøfter konkrete spørgsmål i relation til udviklingsområder/udfordringer. F.eks. universiteter, landbrugere, virksomheder m.fl.

Internationale afsætningsprojekter, der kræver samarbejde mellem forskellige parter i værdikæden.

Partnerskabsprojekter, der styrker samarbejde og vidensdeling mellem alle relevante led i værdikæden for den samlede danske sektor for plantebaserede fødevarer.

Konkrete mål for fondens arbejde

I fondens første år er der ikke formuleret konkrete mål for fondens seks indsatsområder.

Alle projekter registreres, hvor relevant, på hvilke/af strategiens indsatsområder, de bidrager til. Dette gør det muligt at føre statistik over anvendelsen af fondens midler til brug ved evaluering af fondens virke samt ved videreudvikling af strategien og udarbejdelse af de årlige handlingsplaner. Desuden skal erfaringen med fondens første ansøgningsrunde danne baggrund for udarbejdelse af mere konkrete mål, som vil blive beskrevet i strategien i kommende år.

Allerede fra fondens første år opererer Plantefonden dog med tre overordnede mål:

1 Mindst 60 pct. af fondens midler går til partnerskabsprojekter. Det vil sige, at der i det enkelte projekt deltager mindst to selvstændige aktører fra forskellige led i værdikæden. Dette mål dækker alle projekter på tværs af fondens tre strategiske udviklingsområder, og dermed ikke kun projekter, der konkret har til formål at styrke sektorbygning eller værdikædeprojekter i anden forstand.

2 Plantefonden har som målsætning at mindst 70 pct. af projekterne når deres konkrete projektmål. Målet om 70 pct. skal muliggøre en balance mellem det resultatorienterede og viljen til at tage risici i stræben efter innovation. Fonden imødekommer altså både den type projekter, hvor sikkerheden for leverancer og dermed resultater er relativt høj, såvel som de projekter, hvor der er større risiko forbundet med projektets leverancer, men hvor innovationsambitionerne til gengæld er højere.

3 Idet mindst halvdelen af fondens midler ifølge fondens lovgrundlag søges målrettet projekter og aktiviteter, der vedrører plantebaserede fødevarer, tilstræbes det med denne handlingsplan, at mindst 50 pct. af fondens midler anvendes til økologiprojekter. Ekstraordinært for Plantefondens første år er 25 mio. kr. af fondens pulje blevet udmøntet inden første ansøgningsrunde. Dette er sket gennem Fonden for Økologisk Landbrug, og betyder, at der allerede ved ansøgningsrundens start er blevet uddelt 25 mio. kr. til projekter vedrørende økologiske plantefødevarer.

Fonden for Plantebaserede Fødevarer

Handlingsplan 2023

Plantefonden
Landbrugstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

plantefonden@lbst.dk

www.plantefonden.dk